

Netwerkvond ELZ Vlaamse Ardennen Zorg dragen voor de mantelzorg

Deborah Lambotte

**360°
ZORG EN
WELZIJN** **HO
GENT**

05/12/2024

Onderzoekscentrum 360° Zorg en Welzijn.

- Multidisciplinair onderzoekscentrum HOGENT
- 4 dimensies van duurzame zorg
 - Persoonsgericht
 - Netwerkgericht
 - Omgevingsgericht
 - ICT als hefboom
- Psychosociaal welzijn mantelzorgers

Opbouw.

- Contextschets
- Oorsprong
- Mantelzorgers in cijfers
- Draagkracht vs. draaglast
- Mantelzorgers ondersteunen
- Samenspel met mantelzorgers

Contextschets.

360°
ZORG EN
WELZIJN **HO**
GENT
WELZIJN **GENT**

Waarom aandacht voor mantelzorg?

Vergrijzing van de bevolking.

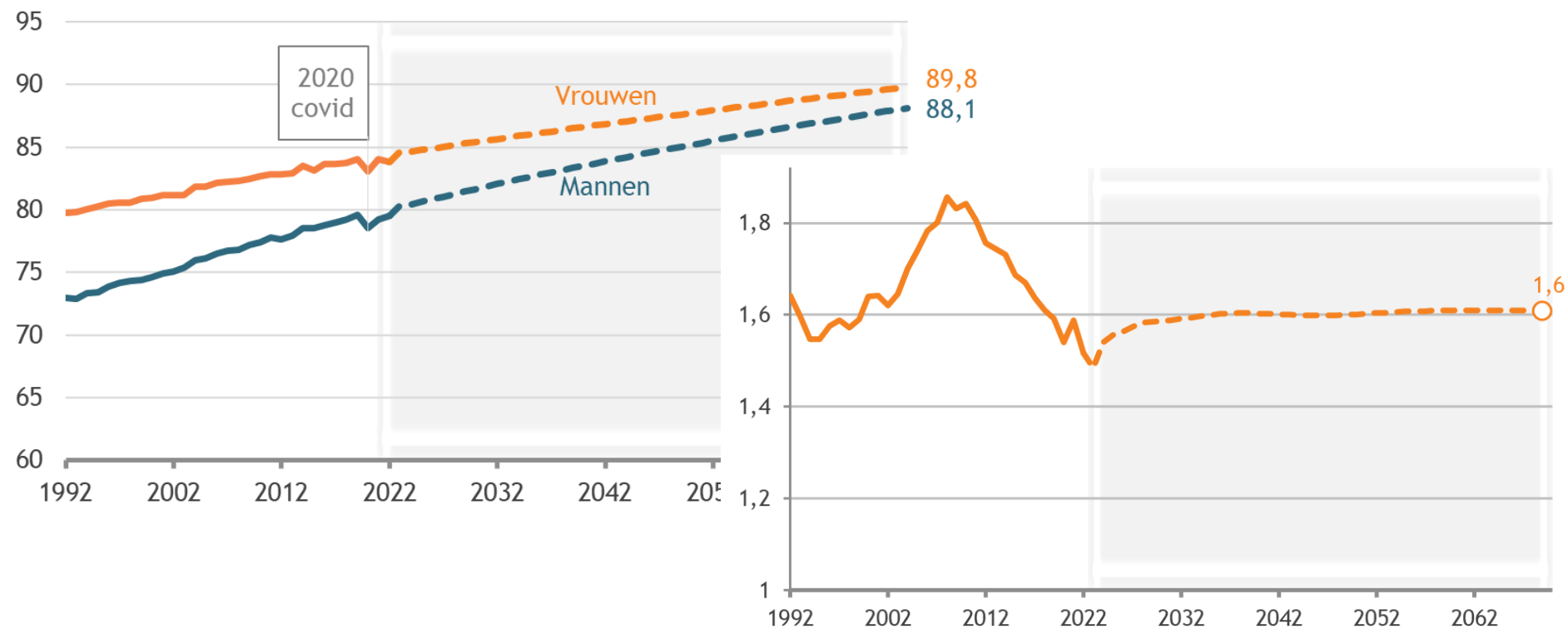
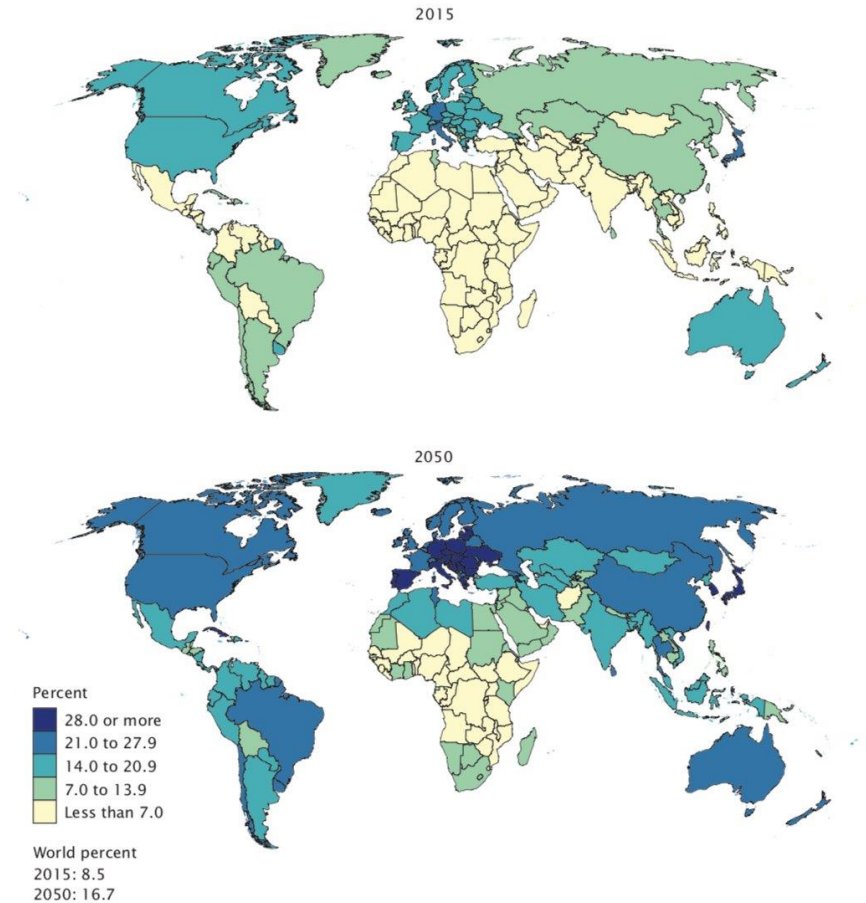

Figure 2-1.

Percentage of Population Aged 65 and Over: 2015 and 2050

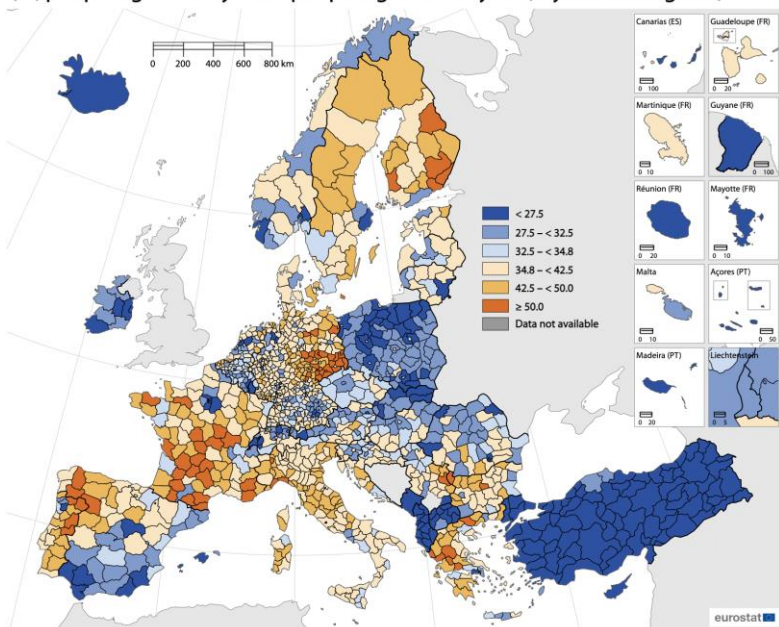

Sources: U.S. Census Bureau, 2013, 2014; International Data Base, U.S. population projections.

Old age dependency ratio.

Old-age dependency ratio, 1 January 2020

(%, people aged ≥ 65 years / people aged 20-64 years, by NUTS 3 regions)

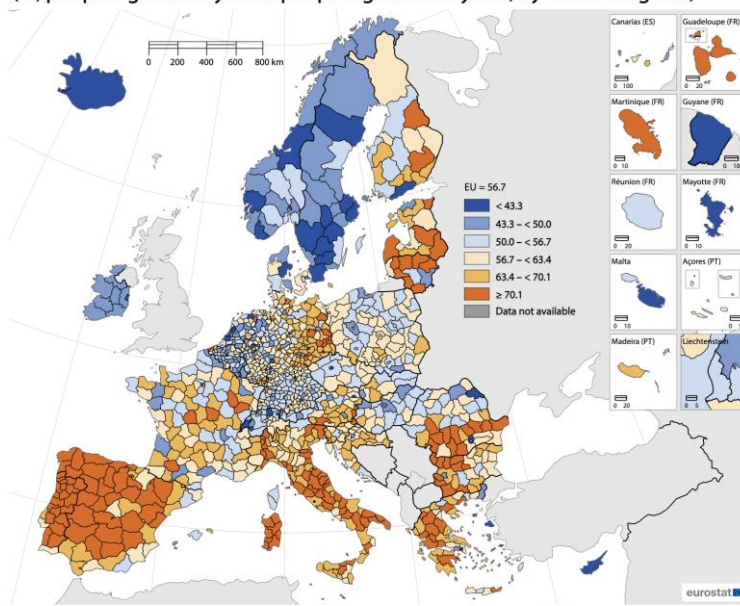

NUTS 3 regions represented according to the NUTS 2016 classification

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - IMAGE, 09/2021

Projected old-age dependency ratio, 1 January 2050

(%, people aged ≥ 65 years / people aged 20-64 years, by NUTS 3 regions)

NUTS 3 regions represented according to the NUTS 2016 classification

Administrative boundaries: © EuroGeographics © UN-FAO © Turkstat
Cartography: Eurostat - IMAGE, 09/2021

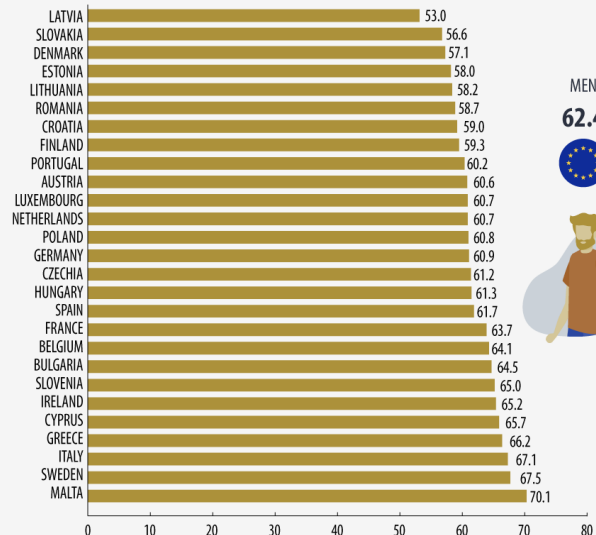
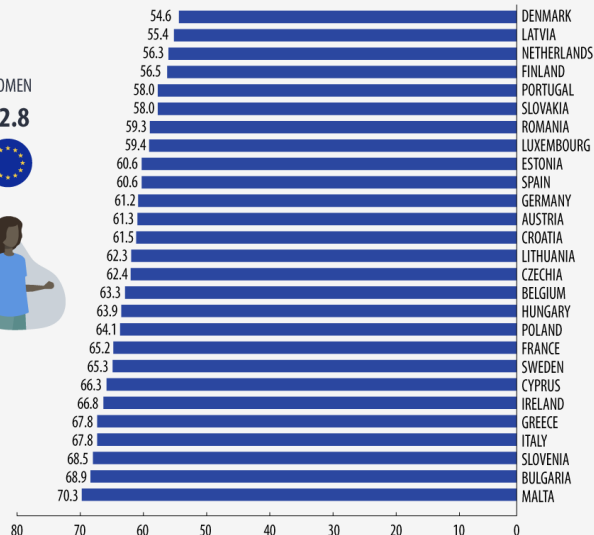
Gezonde levensjaren.

Healthy life years at birth by sex, 2022

(years)

WOMEN

62.8

MEN

62.4

Bulgaria, Germany, France, Croatia, Luxembourg, Hungary, Poland, Portugal: break in time series
Germany: data with low reliability; France, Malta, Portugal: provisional data; Romania: estimated data

Toenemende zorg- en ondersteuningsnoden.

People living with chronic conditions

As % of all adults, by income quintile, 2021 (or nearest year)

■ Total ◆ Lowest income quintile ◆ Highest income quintile

Source: Eurostat 2023.

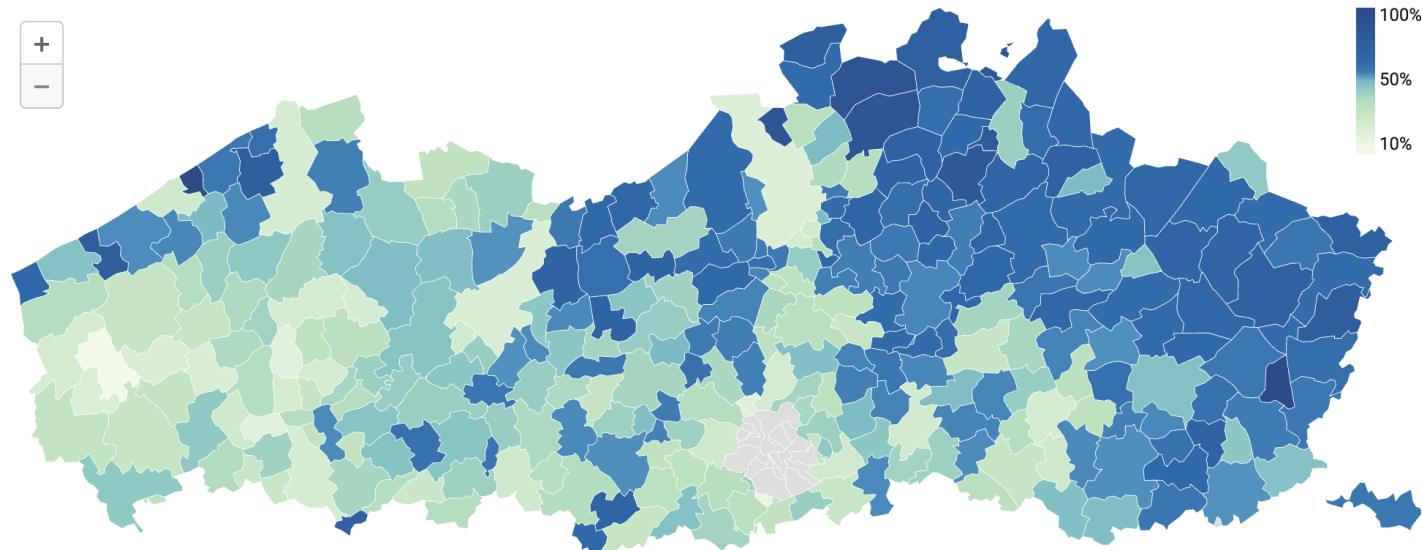
Totaal aantal personen met dementie

	Vlaanderen	Brussel	WI + D	totaal B
2010	97.170	15.306	52.230	164.706
2015	112.184	16.019	57.502	185.705
2020	125.154	16.092	61.156	202.402
2025	136.254	15.967	64.437	216.658
2030	150.337	16.758	71.317	238.411
2035	168.634	18.066	80.970	267.670
2040	191.134	19.778	92.225	303.136
2045	210.398	21.373	100.371	332.143
2050	226.607	22.993	106.913	356.514
2055	236.880	24.586	111.415	372.880
2060	241.194	26.120	114.948	382.262
2065	245.248	27.585	118.716	391.548
2070	254.152	28.873	123.020	406.046

Demografische ontwikkelingen.

Toenemende zorg- en ondersteuningsnoden.

% toename aantal personen met dementie, 2040 t.o.v. 2020

20/05/2022

Deel op [f](#) [t](#) [in](#)

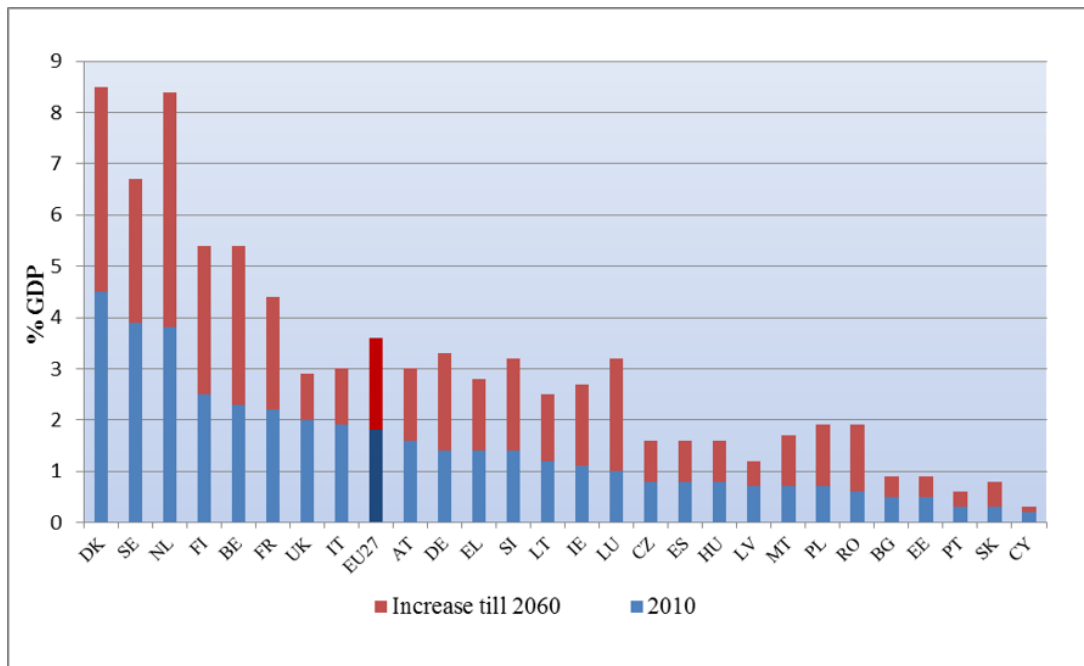
PERSONEEL EN ORGANISATIE

ALGEMENE ZIEKENHUIZEN

KCE-rapport: een op vijf verpleegkundigen loopt grote kans op burn-out

HO
GENT

Financiële druk.

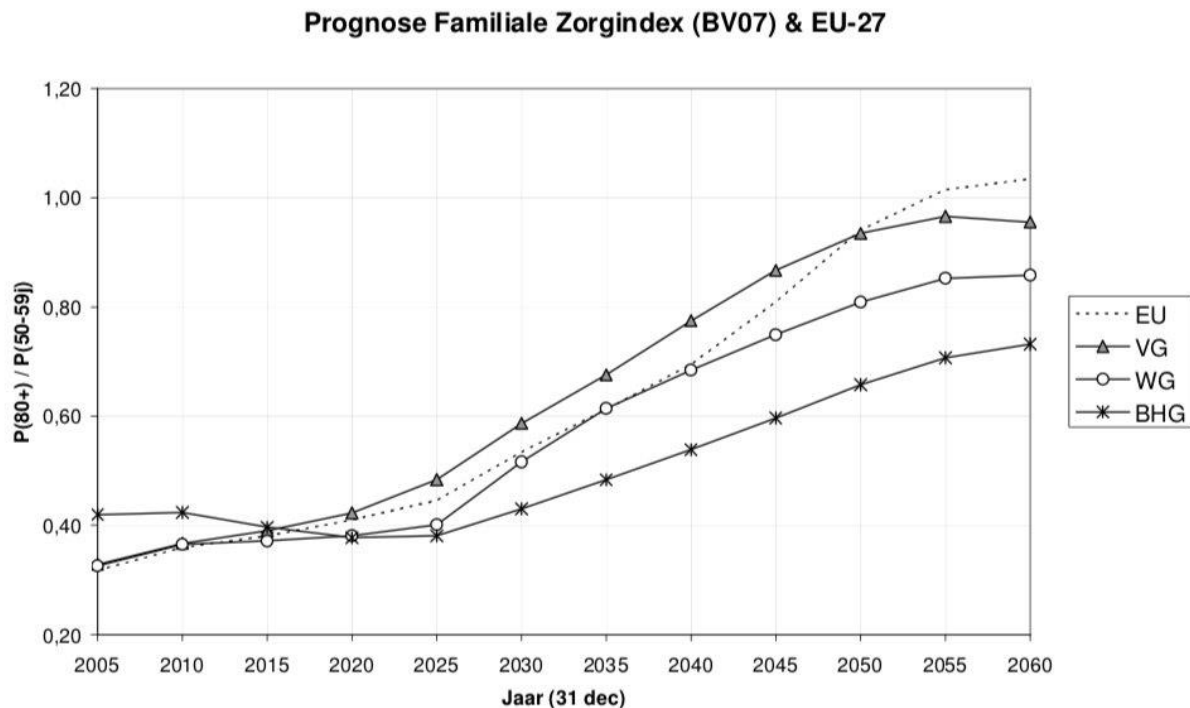
Vermaatschappelijking van de zorg.

- Zorg in de samenleving, door de samenleving
 - Zelfzorg > informele zorg > professionele zorg
 - Belang van lokaliteit en buurtgerichte zorg

Vermaatschappelijking van de zorg verwijst naar het streven om mensen met beperkingen, chronisch zieken, kwetsbare ouderen, jongeren met gedrags- en emotionele problemen, mensen die in armoede leven,, een eigen zinvolle plek in de samenleving te laten innemen, hen daarbij waar nodig te ondersteunen en de zorg zoveel mogelijk geïntegreerd in de samenleving te laten verlopen.

Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin, 2013

De familiale zorgindex.

Economische meerwaarde van mantelzorg.

België: € 22.27 miljard/jaar

Vlaanderen: € 11.38 miljard/jaar

Oorsprong.

360°
ZORG EN
WELZIJN **HO
GENT**

Mantelzorg wordt verleend vanuit een sociale en/ of emotionele band aan of meer personen met verminderd zelfzorgvermogen. Het gaat om het niet beroepshalve maar meer dan occasioneel, helpen en ondersteunen in het dagelijkse leven.

Woonzorgdecreet, 2019

**Alle zorg die in een klein sociaal netwerk,
aan elkaar gegeven wordt op basis van
vanzelfsprekendheid en bereidheid tot
wederkerigheid.**

Hattinga-Verschure, 1972

Mantelzorg als één van de vele ‘nieuwe’ termen die af en toe in onze oren blijven hangen [...] Eigenlijk een nieuw woord voor iets dat sinds mensenheugenis bestaat.

De Volksmacht, 1983

Van privé-zaak tot publiek thema.

- Beleidsnota *Een vernieuwd Vlaams gezondheidsbeleid* (1985): sterkere uitbouw van de thuiszorg met aandacht voor zelfzorg en mantelzorg
- Thuiszorgdecreet (1998)
- Vlaamse zorgverzekering (2001)
- Officiële erkenning van mantelzorgers (2014; 2019)
- Vlaams mantelzorgplan 2016-2020 / 2022-204

Mantelzorgers zijn van onschatbare waarde!

- De economische waarde van mantelzorg op jaarbasis
 - België: € 22,27 miljard
 - Vlaanderen: € 11,38 miljard

Mantelzorgers zijn geen vrijwilligers.

Mantelzorg	Vrijwilligerswerk
Vrije keuze maar morele plicht	Vrije keuze
Het overkomt je	Het is een bewuste keuze
Ongeorganiseerd	Georganiseerd
Doorlopend in tijd	Afgebakend in tijd
Je doet verschillende taken	Je bepaalt zelf de aard van het werk
Vanzelfsprekend	Waardering
Zorgt voor minder sociale contacten	Draagt bij tot sociale contacten
Risico op overbelasting en isolement	

Mantelzorgers in cijfers.

Wie is mantelzorger?

- **80%** van de langdurige zorg in Europa wordt verleend door mantelzorgers
- **34,4%** van de Vlamingen is mantelzorger

Profiel van Vlamingen die mantelzorg geven.

Geslacht	%
Vrouw	38,5
Man	30,3

Profiel van Vlamingen die mantelzorg geven.

Leeftijd	%
18-25 jaar	32,9
26-64 jaar	37,1
65+	28,4

Profiel van Vlamingen die mantelzorg geven.

Herkomst	%
Belgische herkomst	34,1
Buitenlandse herkomst	25,8

Profiel van Vlamingen die mantelzorg geven.

Opleidingsgraad	%
Lager middelbaar onderwijs of minder	25,9
Hoger middelbaar onderwijs	30,6
Hoger onderwijs	37,3

Profiel van Vlamingen die mantelzorg geven.

Netto huishoudinkomen	%
< € 1000 per maand	30,4
€ 1000 – € 1999,99 per maand	31,9
€ 2000 – € 2999,99 per maand	33,3
€ 3000 – € 4999,99 per maand	34,6
> € 5000 per maand	33,9

Mantelzorg raakt het leven op alle leeftijden.

Studerende mantelzorgers zijn onzichtbaar: 'Ik ben verschrikkelijk moe'

14 september 2023 Freya Ponteur, Deborah Lambotte, Benedicte De Koker, Minne Huysmans, Pieter Vanreybrouck, Naomi De Bruyne

Op mantelzorg staat geen leeftijd: één op drie jongeren tussen 18 en 25 jaar neemt zorg op voor iemand in diens omgeving. Toch is deze groep mantelzorgers allesbehalve zichtbaar. Niet in de samenleving, maar ook niet in het hoger onderwijs. "Ik wil geen medelijden."

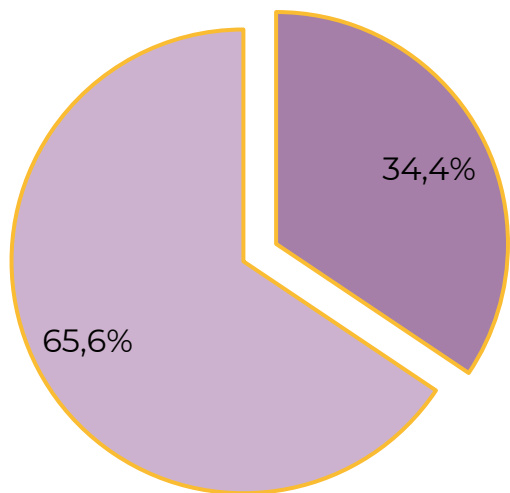
[JONG](#) | [ONDERZOEK](#) | [OPLEIDING](#)

© Unsplash / Clem Onojeghuo

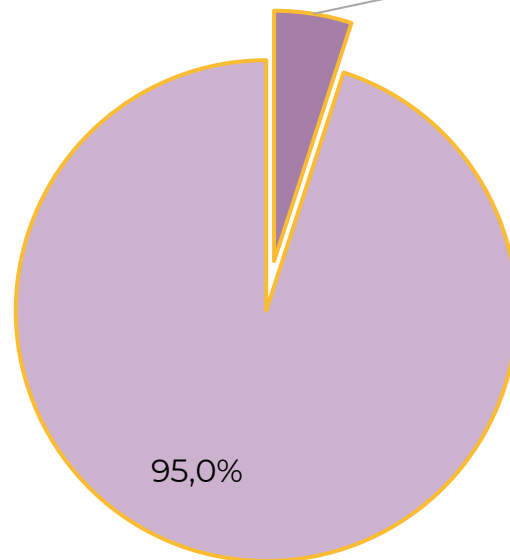
Mantelzorg raakt het leven op alle leeftijden.

18 jaar en ouder

■ Mantelzorger ■ Geen mantelzorger

Tussen 11 en 18 jaar 5,0%

■ Mantelzorger ■ Geen mantelzorger

Kenmerken van mantelzorgers.

De meerderheid is

- vrouw (55,6%)
- tussen de 25 en 64 jaar (68,0%)
- van Belgische herkomst (87,3%)
- hoger opgeleid (53,7%)
- beschikt over een netto huishoudinkomen tussen de € 3000 en € 4999,99 per maand (34,0%)

Kenmerken van mantelzorgers.

Maar ...

- 21,6% is 65 jaar of ouder
- 51,2% beschikt over een netto huishoudinkomen van minder dan € 3000 per maand

De mantelzorgsituatie.

Zorgvrager	%
(Plus)moeder	21,9
Partner	15,2
(Plus)vader	9,1
Schoonouder	9,1
Vriend	8,1
Broer / zus	7,1
Grootouder	6,8

De mantelzorgsituatie.

Redenen van de hulpvraag	%
Lichamelijke beperking	62,2
Beperking door ouderdom	53,0
Chronische of terminale ziekte	48,2
Dementie/geheugenproblemen	24,8
Psychische problemen	23,8
Acute ziekte of ongeval	19,2
Verstandelijke beperking	15,0

De mantelzorgsituatie.

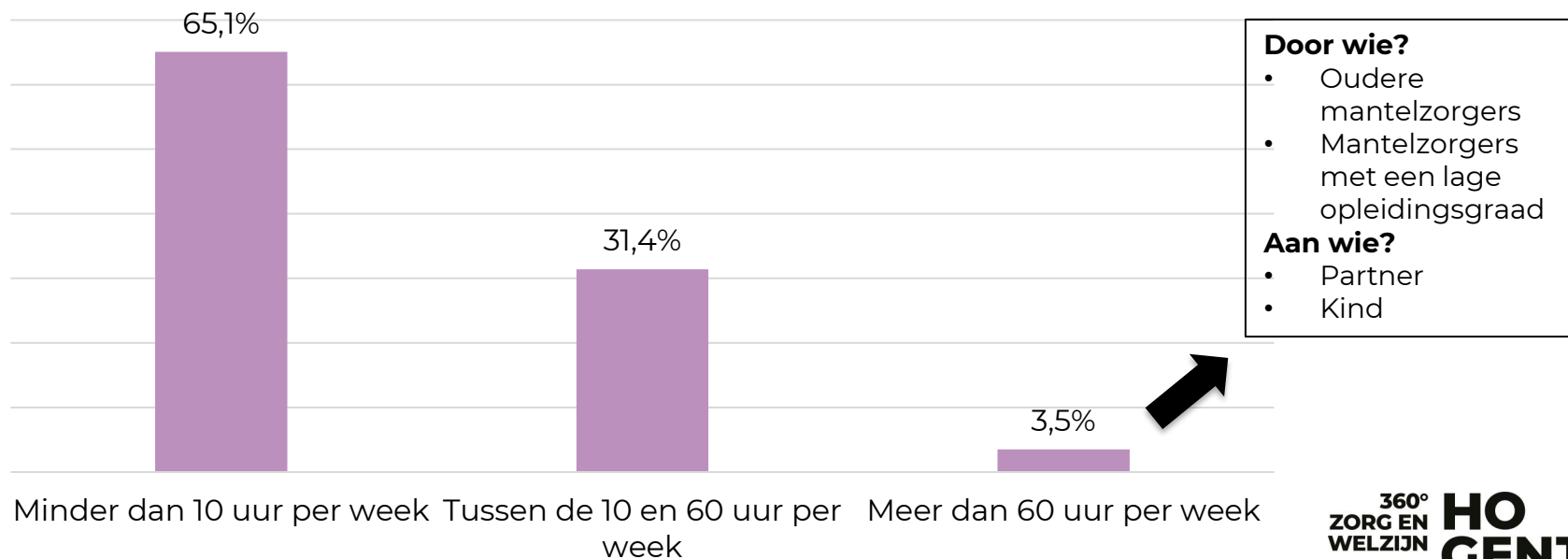
Zorgtaken	%
Emotionele steun	90,9
Inhoudelijk hulp	80,6
Vervoer en begeleiding buitenshuis	68,0
Administratieve hulp	62,5
Hulp bij ontspanningsactiviteiten en zinvolle dagbesteding	50,8

De mantelzorgsituatie.

Zorgtaken	%
Hulp bij ICT	49,1
Organiseren en regelen van zorg, hulp en ondersteuning	48,8
Toezicht houden en oppassen	43,2
Medische en verpleegkundige hulp	33,7
Persoonlijke zorg	28,5

De mantelzorgsituatie.

Frequentie

De mantelzorgsituatie.

Het zorgnetwerk	%
Andere mantelzorger(s)	76,8
Arts, specialist	52,1
Thuisverpleegkundige	40,0
Kinesist, logopedist, ergotherapeut	33,6
Klusjesdienst, poetshulp of warme maaltijden	29,3
Gezinshulp of aanvullende thuiszorg	23,7
Therapeut, psycholoog, centrum voor GGZ	14,0

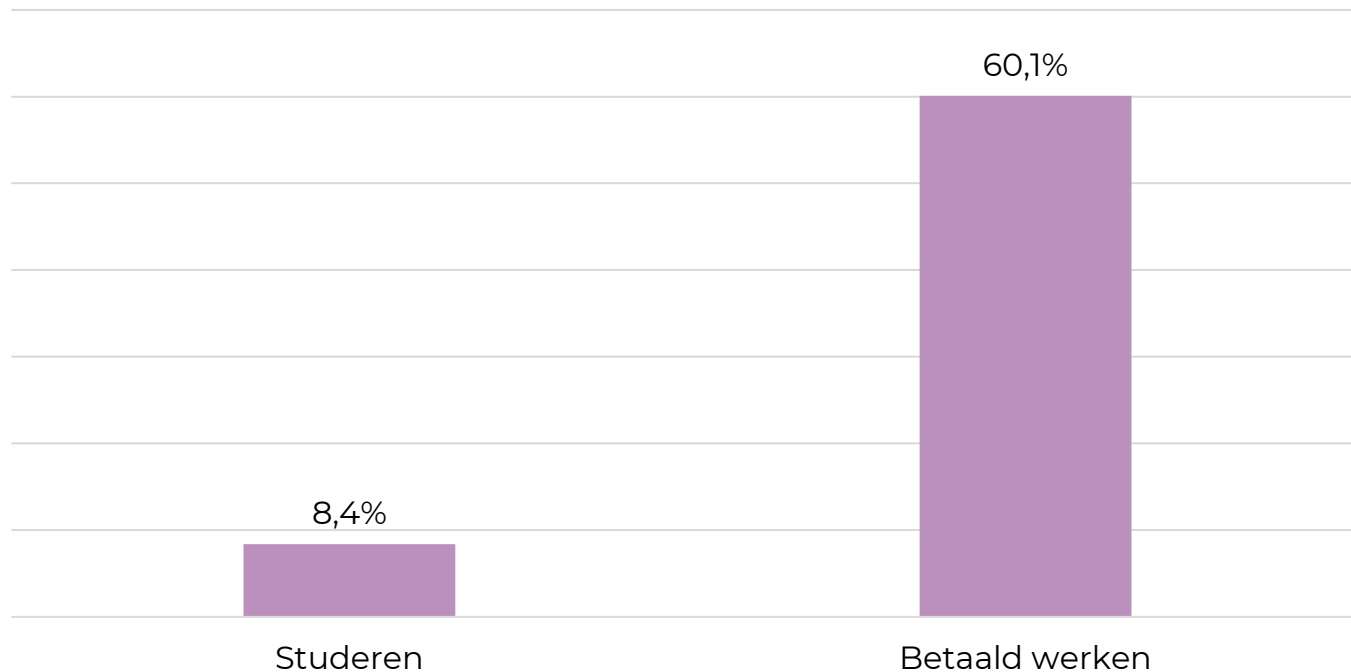

Draagkracht vs. draaglast.

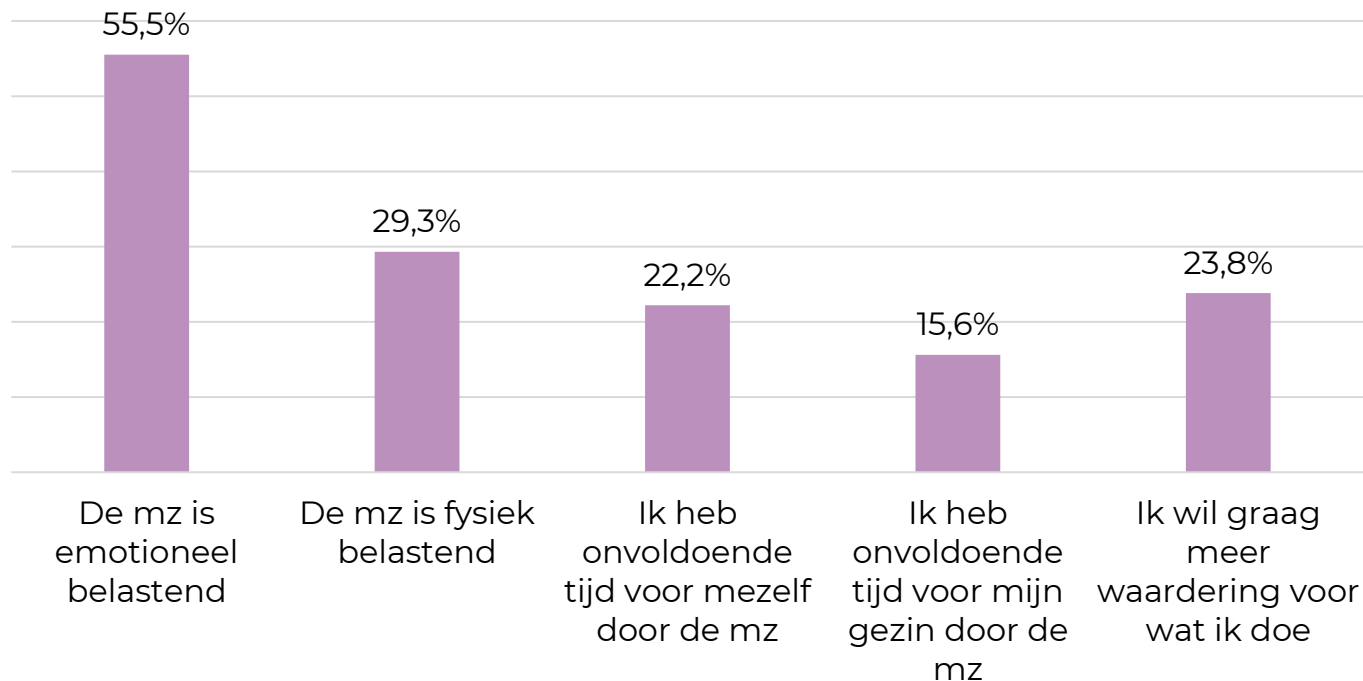
Objectieve en subjectieve zorgbelasting.

- Objectieve belasting: concrete kenmerken van de zorgsituatie
 - Bv. mate van zorgbehoefte, aard van het takenpakket, ...
- Subjectieve belasting: de beleving van de zorgsituatie of de ervaren zorgbelasting

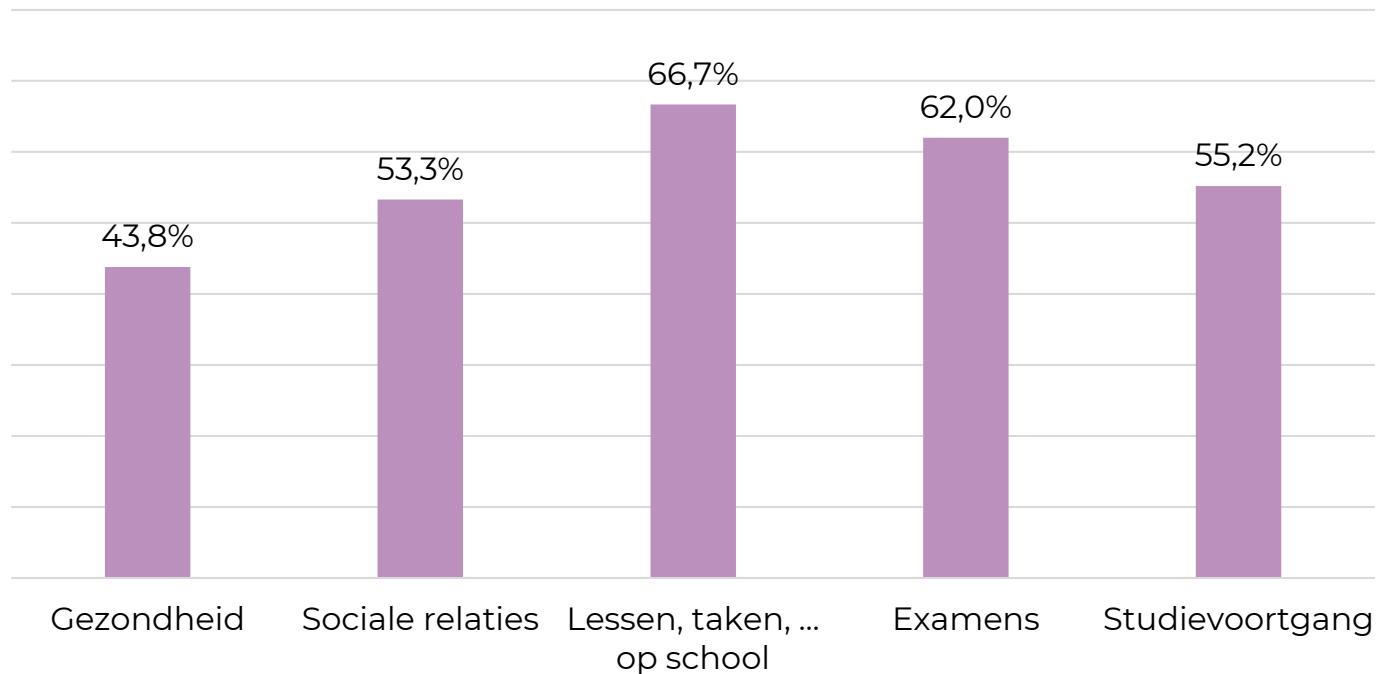
Combinatie met andere rollen.

Zorgbelasting algemeen.

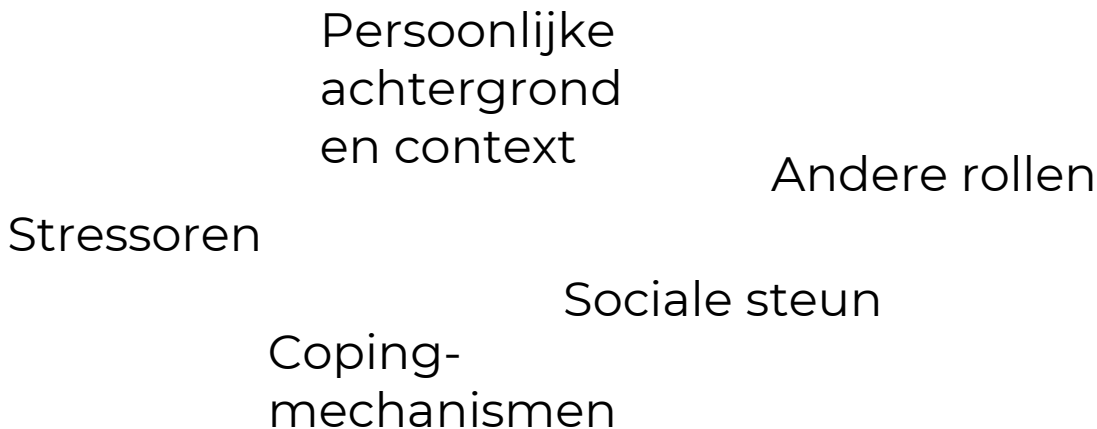

Zorgbelasting student-mantelzorgers.

Balansmodel.

- Draagkracht: factoren die energie en zin geven aan mantelzorg
- Draaglast: factoren die mantelzorg moeilijk maken

Balansmodel: aandachtspunten.

- De combinatie van factoren is voor elke mantelzorger anders
- Een factor kan risicovol én beschermend zijn, afhankelijk van de persoon en de omstandigheden
- Een factor kan op de weegschaal van plaats verschuiven
- Een verandering in een factor kan een invloed hebben op één of meerdere andere factoren
- Een grote draagkracht betekent niet noodzakelijk een kleine draaglast

Draagkracht vs. draaglast.

Ontspoorde zorg.

Ouderenmishandeling, maar met de beste bedoeling

In Vlaanderen werden vorig jaar 505 gevallen van ouderenmishandeling genoteerd. Dat gebeurt niet altijd met kwaad opzet: één op de zeven gevallen is het gevolg van de onkunde of door de overbelasting van de mantelzorger.

“Mijn man heeft alzheimer. Hij is erg verward en loopt soms weg. Als ik even naar de winkel ga, bind ik hem vast.”

40 procent senioren loopt risico op mishandeling door mantelzorger

Beeld THINKSTOCK

**10
IENT**

Overbelasting: let op signalen.

- Lichamelijk: bv. hartkloppingen, verhoogde bloeddruk, hoofdpijn, vermoeidheid, ...
- Psychisch: bv. concentratieproblemen, slaapproblemen, schuldgevoelens, depressieve gevoelens, ...
- Gedragmatig: bv. meer drinken en roken, verwaarlozing van het uiterlijk, onverdraagzaamheid, ...
- Spiritueel: bv. de mantelzorger worstelt met vragen zoals 'Waaraan hebben wij dit verdiend?'

De zorgbelasting in kaart brengen.

Vragen	Nee	Ja
1 Mijn nachtrust is verstoord.	☐	☐
2 Hem/haar helpen kost me nogal wat moeite en tijd.	☐	☐
3 Ik vind het lichamelijk zwaar.	☐	☐
4 Het beperkt me in andere dingen die ik wil doen.	☐	☐
5 Wij hebben onze dagelijkse manier van doen moeten aanpassen.	☐	☐
6 Wij hebben onze plannen moeten wijzigen.	☐	☐
7 Er zijn ook andere zaken waaraan ik mijn tijd moet besteden.	☐	☐
8 Emotioneel gedragen we ons anders ten opzichte van elkaar.	☐	☐
9 Het gedrag van mijn man/vrouw maakt me soms van streek.	☐	☐
10 Het is pijnlijk te moeten zien dat hij/zij een ander persoon is geworden.	☐	☐
11 Ik heb mijn werk/baan moeten aanpassen aan de situatie.	☐	☐
12 Ik word geheel door deze situatie in beslag genomen.	☐	☐
13 We leven onder financiële druk.	☐	☐

Mantelzorgers ondersteunen.

Ondersteuningsnoden.

	%
Emotionele steun	23,5
Advies en informatie op maat	17,4
Financiële steun	15,0
Steun combinatie werk en zorg	12,0
Meer professionele hulp	10,0
Meer samenwerking/afstemming met professionals	9,4

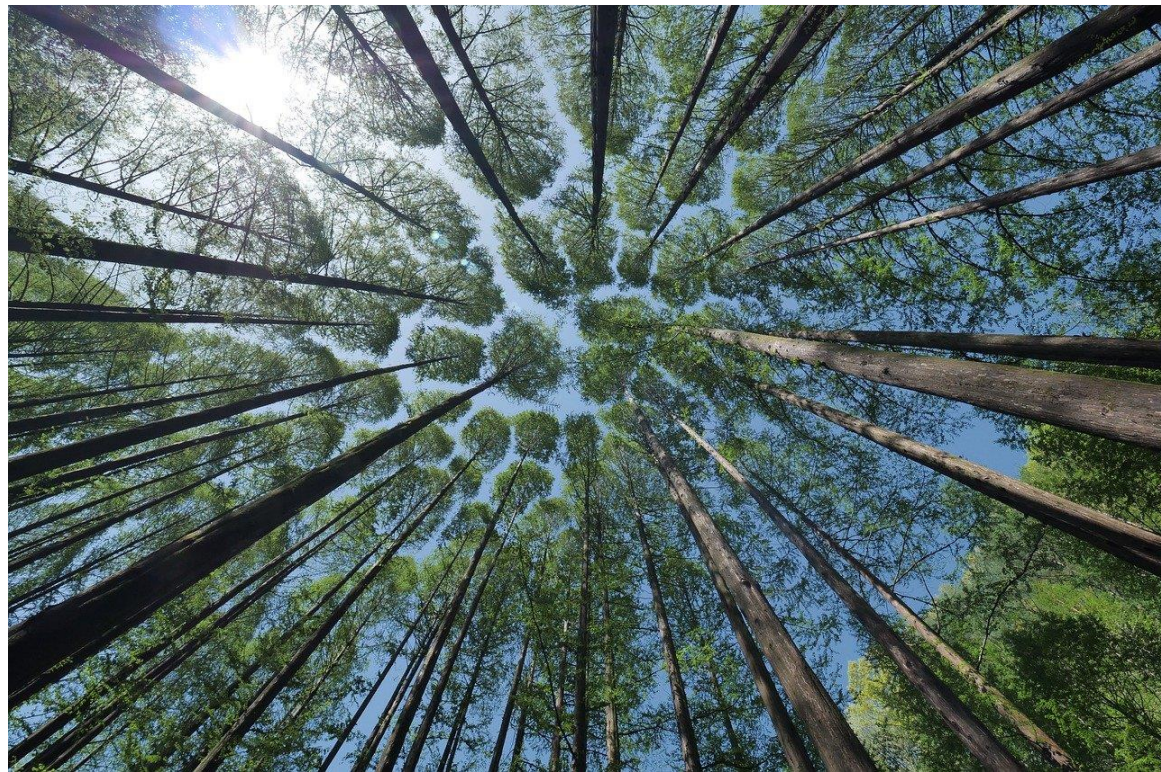
Ondersteuningsnoden.

	%
Hulp bij het regelen en coördineren van zorg	8,4
Opvang om af en toe weg te kunnen	8,2
Meer informele hulp of van de zorgvrager	8,1
Lotgenotencontact	4,6
Opleiding / training	3,8

Vlaams mantelzorgbeleid.

- Erkenning van mantelzorgers
- Financiële tegemoetkomingen
- Verlofregelingen
- Vlaams mantelzorgplan
- Ondersteuningsaanbod Vlaamse mantelzorgverenigingen
- Ondersteuningsaanbod andere verenigingen

Versnippering en fragmentering

!

- Ziekenfonds
- Huisarts
- Thuis-
verpleegkundige
- Gezinszorg /
poetshulp

Gemeentelijke mantelzorgpremie.

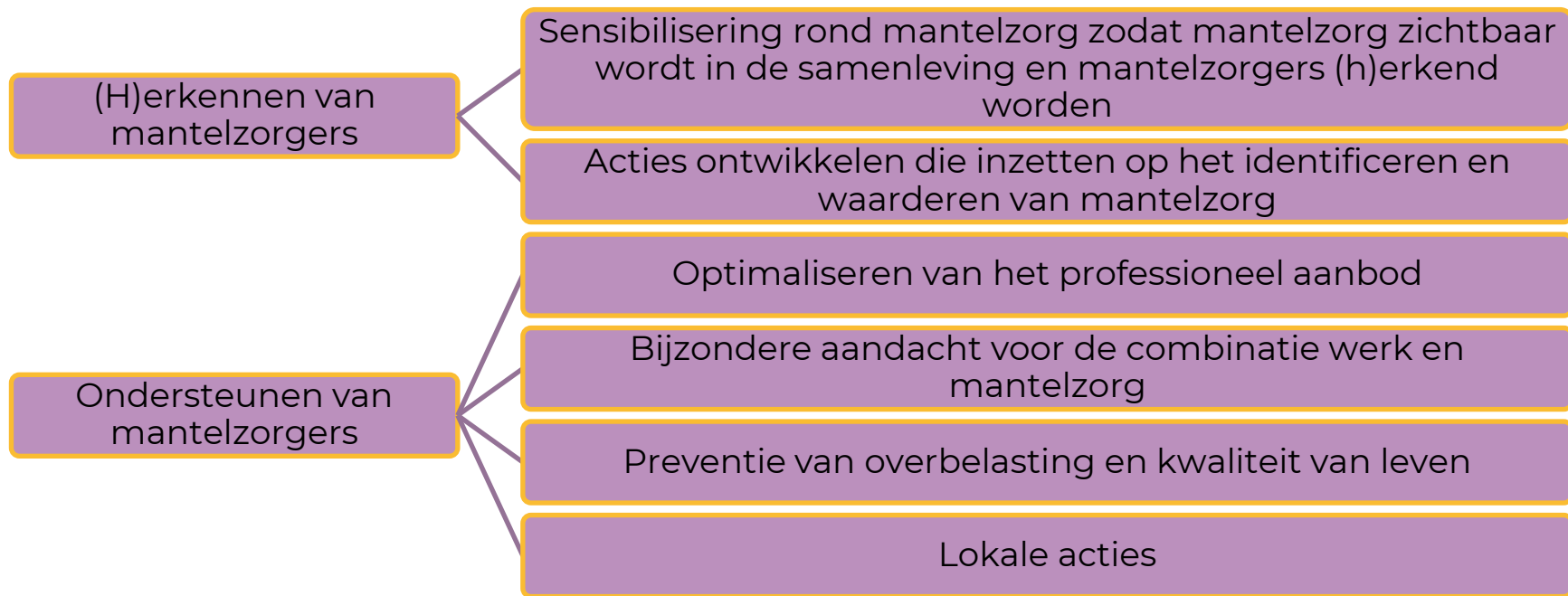
- 7 op de 10 gemeenten biedt een gemeentelijke mantelzorgpremie aan. Slechts 5% van de mantelzorgers in Vlaanderen maakt hier gebruik van.
- Onbekend: ben ik een mantelzorger? Wat is een gemeentelijke mantelzorgpremie? Hoe kan ik dat krijgen? Kom ik in aanmerking?
- Ingewikkeld:
 - De bedragen en voorwaarden verschillen per gemeente
 - De premie wordt maandelijks of jaarlijks uitgekeerd
 - Soms betaalt de gemeente de premie uit aan de mantelzorger, soms aan de zorgontvanger

Gemeentelijke mantelzorgpremie.

**360°
ZORG EN
WELZIJN** **HO
GENT**

Vlaams mantelzorgplan 2022-2024.

Campagne **#dahadikeffenodig.**

- Draag zorg voor onze mantelzorgers: gun ze een #dahadikeffenodig-moment.
- De campagne helpen verspreiden?
- Ontdek het campagnemateriaal op www.mantelzorgers.be, stuur een mailtje naar merel@vivel.be of scan de QR-code

www.mantelzorgers.be

Vlaams
Expertisepunt
Mantelzorg

Voor professionals Over ons Zoeken

Doe de mantelzorgcheck | Wat is mantelzorg? | Financiële ondersteuning | Verlof | Verenigingen **Alles over mantelzorg**

Alle informatie voor mantelzorgers en zij die met hen samenwerken

- ✓ Actuele informatie, tips en activiteiten over mantelzorg.
- ✓ Gebundeld door het Vlaams Expertisepunt Mantelzorg.
- ✓ Een initiatief van de Vlaamse Overheid.

Alles over mantelzorg

Wat is mantelzorg?

- Wat is mantelzorg?
- Het mantelzorgstatuut
- Jonge mantelzorgers

Financiële ondersteuning

Lees alles over tegemoetkomingen voor mantelzorgers en zorgvergers

Verlof

Verken verlofmogelijkheden voor mantelzorgers

Hulp en advies

- Zelfzorg en veerkracht
- Mantelzorg combineren met werken
- Mantelzorg combineren met studeren
- Opleving buitenshuis
- Ondersteuning thuis
- Mantelzorgcoaches
- Hulpmiddelen en woningaanpassingen
- Financiën van de zorgvragen beheren

Mantelzorgers ontmoeten

- Activiteiten
- Mantelzorgvakanies
- Getuigenissen

Verenigingen

Vlaanderen telt 6 erkende mantelzorgverenigingen

Voor professionals

Dit stuk van de website is voor professionals. Klik op de tegel voor de desgewenste informatie

Vlaams
Expertisepunt
Mantelzorg

www.mantelzorgers.be
Alle info over mantelzorg

**HO
GENT**

Projecten Vlaams mantelzorgplan.

Jonge mantelzorgers

Secundair en hoger onderwijs

Inspiratiegids
Lerend netwerk
Mz-vriendelijke school
Sensibiliseringsmateriaal
Week jonge mantelzorger
Lerend netwerk

Werk en mantelzorg

Mantelzorgvriendelijk personeelsbeleid bij werkgevers

Sensibiliseringsacties
Implementatietrajecten bij
werkgevers: alle sectoren
Ambassadeurschap i.s.m. HR-
magazine
Lerend netwerk

Psychosociale ondersteuning

Mantelzorgers zelf
Psycho-educatie voor
groepen van mz die we niet
bereiken met reguliere
werking
Link naar
eerstelijnspsychologische zorg

Scharnier- momenten

Oog voor mantelzorgers
Opname en ontslag zkh
Opname in (semi)residentiële
voorziening)
Palliatieve Zorg
Lerend netwerk
scharniermomenten

Zoomniveau. Klik als u het dialoogvenster In-/
uitzoomen wilt openen.

Vlaams
Expertisepunt
Mantelzorg

www.mantelzorgers.be
Alle info over mantelzorg

360°

Sensibiliseringsmateriaal secundair onderwijs.

In elke klas zit minstens één jonge mantelzorger

Dohadiketenodig

Top 5
jongeren tussen 11 en 18 jaar neemt zorgen op voor iemand anders.

Vaak beschouwen ze dit zelf als voorafspreekend, maar ze zijn met meer dan je denkt. Dit kan een negatieve invloed hebben op hun mentaal welzijn, maar ook op school.

Jij kan een verschil maken!

Omdat hier op welke manieren jij jonge mantelzorgers nog kan ondersteunen.

Door simpelweg te vragen 'hoe gaat het echt met jou?' kan je al veel betekenen.

www.jongemantelzorgers.be

samana
samen met

In samenwerking met **steunpunt mantelzorg** **Centrum voor de Zorg** **Wetenschappelijk Instituut voor de Zorg**

Tips voor leerkrachten in het secundair onderwijs

Hoe kan jij de jonge mantelzorgers ondersteunen?

Jij kan een verschil maken!

Tip 1 Informeer jezelf en je collega's over wat jonge mantelzorg is
Hiervoor kan je terecht op www.jongemantelzorgers.be.

Tip 2 Sta open voor deze signalen
Heb je al eens overwogen dat volgende signalen kunnen wijzen op een zorgsituatie thuis of in de omgeving?

- Vermoeidheid & slaperigheid
- Vaak te laat komen
- Gespeet worden in de klas - of niet zelf pestgedrag vertonen
- Niet in orde zijn met huiswerk
- Wipjingen in schoolresultaten
- Te brutaal gedrag, of met heel uitdagend gedrag

Zie achterzijde voor meer tips

samana
samen met

Jonge mantelzorg in cijfers (12-18 jaar)

Wanneer ben je jonge mantelzorger?

Jonge mantelzorgers zijn jongeren tot en met 20 jaar die zorgen voor:

- Broer of zus: 37%
- Ouder: 50%
- Grootouders: 6%
- Verliefd of naaste in hun omgeving: 7%

Heemst deze zorgen op omwille van een verstandelijke of lichamelijke beperking, chronische ziekte, psychische kwetsbaarheid of een verstandelijke beperking bij de zorgbetrovende.

De belangrijkste zorgtaken zijn:

- emotionele ondersteuning
- vervoer
- verpleging
- medicatie
- administratie
- huishouden

Wetste! Iedere situatie is anders. Toch blijkt uit onderzoek dat de meerderheid van de jonge mantelzorgers meegat zijn en een B-straal of B-straal richting volgen.

Dohadiketenodig

Top 5
van de jongeren tussen de 11 en 18 jaar groeit op met een naaste die extra zorgen nodig heeft

5%
Daarvan neemt 5% minstens 4u per week zorgen op voor deze naaste

4u

samana
samen met

Sensibiliseringsmateriaal hoger onderwijs.

Inspiratiedagen mantelzorg.

Inspiratiedagen mantelzorg

Bewustmaking

Keynote
Meerwaarde van
mantelzorg-
ondersteuning
(HoGent)

Inspiratie en overtuiging

Getuigenissen
Verhalen van
mantelzorgers en
zorgprofessionals

Concrete handvaten

Inspiratiegids
Voorbeeld practices
& stappenplan
mantelzorgbewust beleid

2 Workshops
SOFA-model/triadisch
werken

Onderlinge uitwisseling

Netwerkmoment
Met catering
Doel: kruisbestuiving,
delen van good
practices

5 inspiratiemomenten (1 per provincie) – Antwerpen: Psychiatrische ziekenhuizen

Vlaams
Expertisepunt
Mantelzorg

www.mantelzorgers.be
Alle info over mantelzorg

360°
ZORG EN
WELZIJN
**HO
GENT**

Vlaams
Expertisepunt
Mantelzorg

Digitaal lerend netwerk

Ondersteuning mantelzorg
bij scharniermomenten

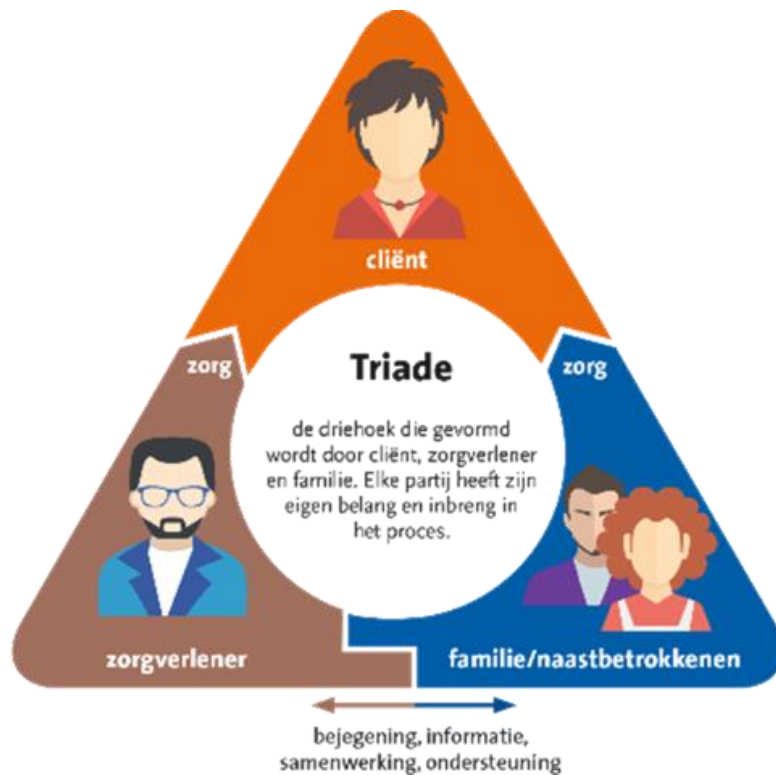
Voor begeleidend zorgpersoneel

Samenspel met mantelzorgers.

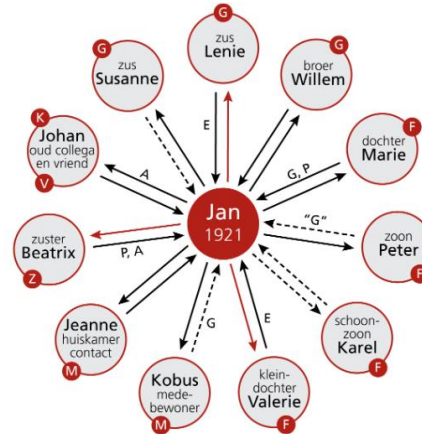
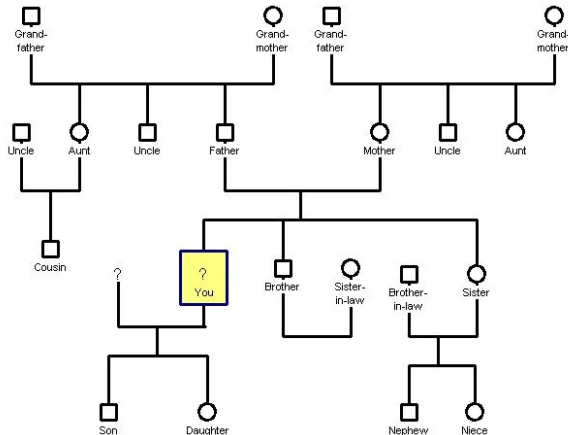
Samenspel met mantelzorgers.

Triadisch werken.

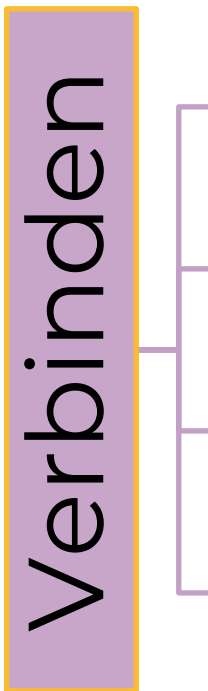
Mantelzorgers identificeren.

- Via contact met de zorgontvanger
- Ontwerpen van een genogram
- Ontwerpen van een ecogram

Samenspel met mantelzorgers.

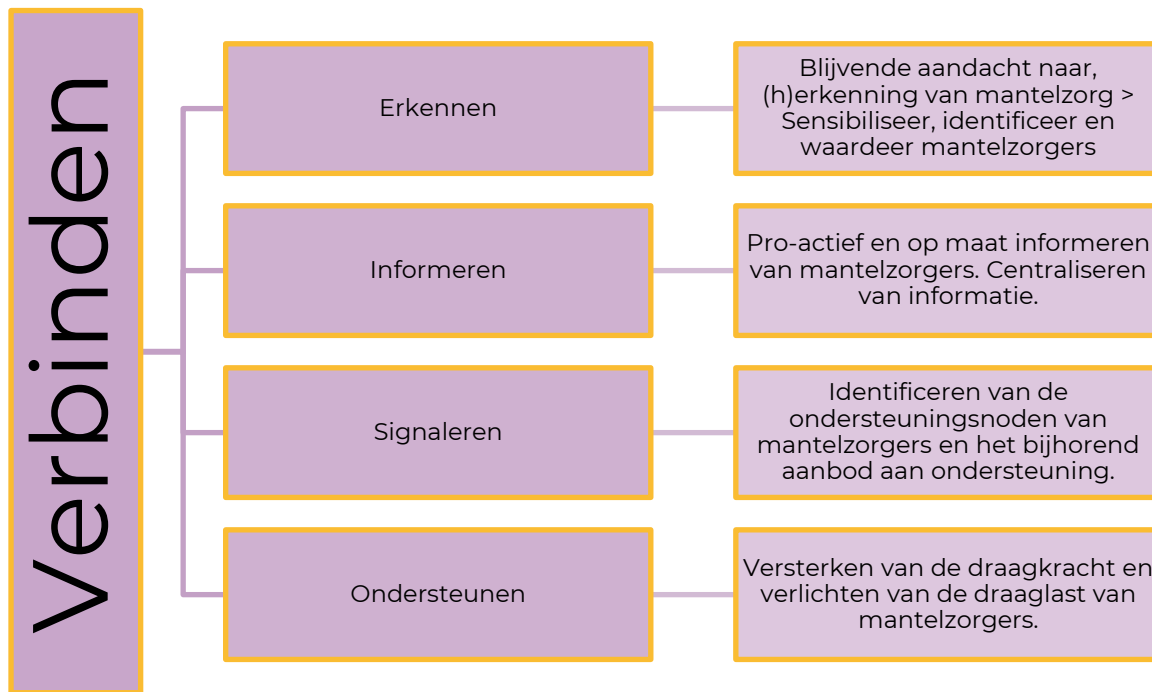
Bouwstenen mantelzorg- ondersteunende omgeving.

Bouwstenen mantelzorg- ondersteunende omgeving.

- Zorg voor gedragenheid mbt mantelzorg in de organisatie (bv. mantelzorg bespreekbaar maken, herhaaldelijk inzetten op mantelzorg, een aanspreekpunt voorzien, ...)
- Voorzie opleiding (bv. SOFA, effectieve communicatie met mantelzorgers, signalen van overbelasting signaleren, ...)
- Zorg voor helderheid rond de ondersteuningsmogelijkheden (in eigen organisatie en daarbuiten)
- ...

Bouwstenen mantelzorg- ondersteunende omgeving.

Het SOFA model.

- De mantelzorger als
 - partner → samenwerken
 - Hulpvrager → ondersteunen
 - naaste → faciliteren
 - expert → afstemmen

1. Samenwerken met mantelzorgers.

- Erken de mantelzorger als partner in de zorg
- Samenwerking door af te stemmen (bv. opstellen zorgplan, afspraken maken, ...), informatie geven over de zorg, zorgvaardigheden aanleren, ...

1. Samenwerken met mantelzorgers.

- Wat doet u als mantelzorger en wat zou u graag willen blijven doen? Wat zou u willen leren over de zorg en ondersteuning van uw naaste?
- Welke afspraken maken we met elkaar?
- Hoe kunnen we elkaar aanvullen?

2. Mantelzorgers ondersteunen.

- Zorgnoden bij mantelzorgers kunnen voortvloeien uit de zorgsituatie
- Problemen bij mantelzorgers signaleren, informatie geven en doorverwijzen naar ondersteuning, ...
- Preventieve ondersteuning → proactief informeren
 - De aandoening die de zorgbehoefte doet ontstaan als aanknopingspunt

2. Mantelzorgers ondersteunen.

- Hoe gaat het met u?
- Zijn er andere mensen in uw omgeving betrokken bij de zorg en ondersteuning?
- Voor meer info kan u terecht op www.mantelzorgers.be.
Voor ondersteuning en specifieke vragen kan u aankloppen bij de mantelzorgverenigingen. Of ontdek het psychosociaal ondersteuningsaanbod in uw buurt.

3. De relatie tussen zorgvrager en mantelzorger faciliteren.

- De relatie tussen zorgvrager en mantelzorger heeft een emotionele betekenis
- Ondanks de zorgsituatie moet het mogelijk zijn om de oorspronkelijke band te blijven beleven, los van de zorg

3. De relatie tussen zorgvrager en mantelzorger faciliteren.

- Wat zou u graag samen willen blijven doen?
- Heeft u bepaalde familiegewoontes of rituelen?
- Hoe kan ik u hierbij helpen?

4. Afstemmen met mantelzorger

- Mantelzorgers als co-expert: mantelzorgers hebben vaak veel kennis en ervaring opgebouwd
- Afstemmen met mantelzorgers door te informeren naar de kennis en de wensen t.a.v. de zorg en om wederzijdse verwachtingen duidelijk te maken

4. Afstemmen met mantelzorger

- Kunt u iets meer vertellen over de wensen en behoeften van uw naaste?
- Wat zou u doen in deze situatie?
- Waar maken we uw naaste blij mee?

Fiche Samenspraak.

- Fiche ter ondersteuning van overleg in zorgsituaties
- Alle betrokken partijen geven aan wat zij willen bespreken, wat goed gaat en waarover informatie / advies wenselijk is
→ Situatie door ieders bril bekijken
- 8 thema's
- Zelfde thema's als leidraad voor alle partners, ruim toepasbaar

Fiche Samenspraak.

Client
Ik krijg
hulp van een
hulpverlener en/
of een naaste.

Mantelzorgers
Ik zorg voor een
naaste (familie,
buur, vriend).

OVERLEG

**Professionele
Hulpverleners**
Ik zorg voor de cliënt
en steun de mantel-
zorgers

Vlaanderen
is zorg

SAMENSPRAAK

Samenspraak kan je gebruiken om te overleggen over de zorg. Of je nu cliënt bent, mantelzorg of hulpverlener. Samenspraak wil de communicatie over de zorg verbeteren en de samenwerking sterker maken.

Mijn naam:

Datum overleg :

Dit wil ik eerst bespreken:

Dit wil ik bereiken:

Deelnemers aan het overleg + contactgegevens:

.....

.....

 **Welzijn,
Volksgezondheid
en Gezin**

DEPARTEMENT
WELZIJN, VOLKSGEZONDHEID & GEZIN

Huishouden en wonen

Boodschappen			
Maaltijden			
Wassen en strijken			
Poetsen			
Vuilnis, containerpark			
Klusjes in de woning			
Onderhoud van de tuin			
Huisdieren			
Woning of interieur aanpassen			
Veiligheid/alarmsystemen			
Toegang tot de woning/sleutel			

Zorg en Hygiëne

Wassen en kleden			
Eten en drinken			
Medicatie klaarzetten en innemen			
Pijn			
Zich verplaatsen, stappen			
Naar toilet, gaan/ incontinentie			
Verandering in gedrag			
Verstand en geheugen			
Slapen			
Hulpmiddelen (aanvragen)			
Hulp aanvaarden			
Kennis over aandoening en ermee omgaan			

Zorg in de toekomst

Anders gaan wonen/ verhuizen			
Wat als mantelzorg wegvalt?			
Wat bij een opname of crisis?			
Zorgplanning: nu plannen voor later			

Acties

Huishouden en wonen

.....

.....

.....

.....

Zorg en hygiëne

.....

.....

.....

.....

Zorg in de toekomst

.....

.....

.....

.....

Organisatie van de zorg

.....

.....

.....

.....

Dagbesteding en plezier

.....

.....

.....

.....

Administratie

.....

.....

.....

.....

Sociale relaties

.....

.....

.....

.....

Steun voor de mantelzorgers

.....

.....

.....

.....

Datum volgend overleg:

Contactpersonen:

.....

Samenspel met mantelzorgers.

Fiche Samenspraak.

SAMENSPRAAK

Elke ochtend komt de verpleegkundige om 07u00. Ik vind het vreselijk, maar wat kan je doen? We kunnen niet zonder.

Mantelzorger

Sleutelwoorden voor een goede samenwerking.

- Communicatie, dialoog
- Betrokkenheid
- Continuïteit, vertrouwen
 - Makkelijker om hulp te aanvaarden
 - Tegengewicht voor het verlies aan privacy
- Juiste en tijdige informatie (uitwisseling)
- Gedeelde visie, respect
- Ieder zijn rol, positie

Conclusie.

- Mantelzorgers zijn alomtegenwoordig èn onmisbaar
- Mantelzorg kan een zware belasting zijn
- Mantelzorgers hebben ondersteuningsnoden
- Werk met mantelzorgers samen
- Zorg voor een optimaal samenspel

Bedankt!

Deborah Lambotte

deborah.lambotte@hogent.be

[Onderzoekscentrum 360° Zorg en Welzijn](#)

Mantelzorgliteratuur.

- Bracke, M., Mortelmans, D., Declercq, A., Raeymaeckers, P., De Koker, B., & Heylen, L. (2022). *Zorgenquête 2021. Inhoudelijk rapport*. Steunpunt Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Bronselaer, J., Demeyer, B., Vandezande, V., Dockx, J., Denies, K., Dierckens, M., & Delaruelle, K. (2021). *Jonge mantelzorgers in de kijker. Resultaten en aanbevelingen vanuit drie onderzoeksrapporten*. Vlaamse overheid, Departement Welzijn, Volksgezondheid en Gezin.
- Knaeps, J., De Koker, B., Steyaert, J., Heylen, L., & Van Puyenbroeck, J. (2018). *Zorg voor mantelzorg. Handboek voor studenten en professionals in zorg en welzijn*. De Boeck.
- Lambotte, D., De Witte, N., Vanleerberghe, P., De Koker, B., Hartmann, M. L., & Verté, E. (2021). *Onderzoekstraject: Naar een nieuw Vlaams mantelzorgbeleid*. Vlaams Instituut voor de Eerste Lijn (VIVEL) vzw.
- Ponteur, F., De Bruyne, N., De Koker, B., Huysmans, M., Joos, M., Lambotte, D., Putman, A., Van den Brande, J., Van Ranst, E., & Vanreybrouck, P. (2023). *Mantelzorg en studie combineren. Rapport Alliantieproject HOGENT – EhB*. HOGENT.
- Kijk ook zeker eens op www.mantelzorgers.be!